

Onveilig schoolklimaat, klacht gegrond

Landelijke Klachtencommissie voor het Christelijk Onderwijs ingesteld door de Besturenraad Centrum voor Christelijk Onderwijs

ADVIES 2011/083 en 2011/103

I. Verloop van de klachtenprocedure

De klacht betreft het onveilige schoolklimaat op De *S*. Nadat een groepsgesprek in groep 8 op maandag 23 mei 2011 uit de hand was gelopen, hebben klagers de volgende ochtend aan de school kenbaar gemaakt dat zij de toestemming voor deelname van hun kinderen aan de gesprekken die de heer *leerkracht* tot op dat moment met een aantal kinderen uit groep 8 voerde introkken. De heer *leerkracht* heeft desondanks op die dinsdag de dochter van de heer en mevrouw L., *A*, en de zoon van mevrouw H., *Z*, apart genomen voor een gesprek. De kinderen hebben zich in dit gesprek onder druk gezet en geïntimideerd gevoeld. De heer *leerkracht* heeft niet willen reageren op de vragen die klagers op dinsdagmiddag over de gang van zaken wilden stellen. De familie L. heeft op dinsdagavond een klacht ingediend bij mevrouw De *schoolleider*. Vervolgens heeft de school klagers op woensdagmorgen 25 mei 2011 onder schooltijd telefonisch medegedeeld dat de school een maatregel had getroffen, die inhield dat de kinderen van klagers per direct uit de groep geplaatst zouden worden. Klagers zijn niet vooraf en ook niet in dit telefoongesprek geïnformeerd over de aanleiding tot deze maatregel. De maatregel is ondertussen al op die woensdagmorgen, toen zij wederom voor een gesprek met de heer *leerkracht*, dit keer in aanwezigheid van mevrouw *intern begeleider*, uit de klas gehaald waren, aan de kinderen meegedeeld. De kinderen kwamen vervolgens helemaal van de kaart uit school. Zij zijn sindsdien ziek thuis.

II. Overwegingen van de Commissie

De Commissie overweegt op grond van de stukken en hetgeen ter zitting naar voren is gekomen als volgt.

Ten aanzien van de feiten

De kinderen van klagers, *A* en *Z*, waren dit schooljaar 2010/2011 leerling van groep 8 van basisschool De *S* te Heerenveen. Dit was, daar zijn partijen het over eens, een moeilijke groep, waarin door de school al sinds groep 4 verschillende interventies hebben plaatsgevonden, zoals de inzet van maatschappelijk werk, weerbaarheids- groeps- en gedragstrainingen. De groep bestond uit slechts 10 kinderen, die in de loop der jaren in wisselende samenstelling tegenover elkaar stonden.

De moeder van een tweeling uit de groep heeft in maart 2011 in een brief aan de school medegedeeld dat zij haar kinderen thuishield vanwege het voortdurende pestgedrag tegenover hen. Daarop is een plan van aanpak opgesteld. Aan de ouders van de bij dit pestgedrag betrokken kinderen, waaronder *A* en *Z*, is toestemming gevraagd om door

middel van gesprekken met deze kinderen te werken aan het pestprobleem, dat zowel door de school, als door klagers nadrukkelijk als een groepsprobleem werd ervaren. De gesprekken vonden twee keer per week plaats en hebben tot aan de meivakantie voortgeduurd. Er kwam in die periode weer rust in de groep. Volgens plan zouden de ouders eenmaal per week geïnformeerd worden over het verloop van de gesprekken. De heer *leerkracht* heeft de familie L. echter maar één keer telefonisch geïnformeerd. Wanneer hij mevrouw L. trof bij de tussenschoolse opvang zei hij wel eens dat het goed ging. Na de meivakantie is de heer *leerkracht* verder gegaan met de gesprekken om er, zoals hij het tegenover klagers verwoordde, boven op te zitten dat de sfeer in de klas rustig bleef en de groep zo, met elkaar, de eindstreep zou halen.

Op maandagochtend 23 mei 2011 heeft een leerling van de groep tijdens de ochtendpauze enkele kinderen, waaronder één van de tweeling en ook *A* en *Z*, met koekkrumels in het gezicht gespuugd. De tweeling reageerde daar emotioneel op. De heer *leerkracht* heeft het voorval daarom 's middags met de hele groep besproken. Hij heeft de kinderen gevraagd of zij zoiets normaal vonden en of dat wel kon. Hij heeft de kinderen aangespoord eerlijk en vrijuit tegenover elkaar te spreken. *Z* heeft toen tegen de tweeling gezegd dat zij niet altijd zo moeilijk moesten doen, dat het maar een grapje was, dat ook tegen anderen gericht was geweest, die er niet moeilijk over deden. *A* heeft gezegd dat zij het vervelend vond dat de tweeling altijd zo zeurde over alles, en dat ze dat en hen haatte. Op vragen van de heer *leerkracht* wat zij bedoelde met het woord haten, of de tweeling nog naast haar mocht staan, of ze hen respecteerde, heeft zij uitgelegd dat de *schoolleiders* anders waren (de heer *leerkracht* heeft ter zitting verklaard dat zij hiermee duidelijk niet doelde op huidskleur of een dergelijke vorm van discriminatie), altijd moeilijk deden, dat zij hen niet mocht en dat ze niet bij haar moesten gaan staan.

De kinderen van klagers zijn 's middags vol van dit, naar hun zeggen, uit de hand gelopen groepsgebesprek thuis gekomen. Volgens de heer *leerkracht* werd het gesprek op een gegeven moment wel erg heftig, maar heeft hij het gesprek goed kunnen begeleiden en afronden. Hij heeft daarna nog een aardrijkskundeles met de kinderen kunnen doen. Hij heeft dan ook geen aanleiding gezien om de ouders op de hoogte te stellen van het gebeuren van die maandag.

Mevrouw H. heeft aan *Z* op dinsdagmorgen een briefje naar school meegegeven, waarin zij haar toestemming voor de gesprekken met *Z* naar aanleiding van de problemen in maart introk en waarin zij verzocht om een toelichting over de noodzaak van het voortduren van deze gesprekken. Zij heeft geen reactie op dit briefje van school ontvangen. De heer en mevrouw L. hebben hun toestemming voor die gesprekken op maandagavond per e-mail ingetrokken. Op dinsdag heeft mevrouw L., toen zij op school was voor de tussenschoolse opvang, de heer *leerkracht* te spreken gevraagd. Hij had toen geen tijd, zei hij. Hij vroeg haar om half vier terug te komen. Om half vier liet hij dat echter via mevrouw *intern begeleider* afzeggen.

Klagers hebben begrepen dat hun kinderen op dinsdag, ondanks het intrekken van hun toestemming, toch weer voor een van de al zes weken voortdurende gesprekken uit de klas gehaald zijn. De heer *leerkracht* heeft de kinderen echter niet in dat verband, maar naar aanleiding van hun uitspraken van de vorige dag in het groepsgebesprek voor een gesprek

onder vier ogen apart genomen. Door niet te reageren op de pogingen van klagers om met hem in contact te komen, heeft hij dat niet aan klagers duidelijk kunnen maken.

De heer *leerkracht* en mevrouw *intern begeleider* hebben ter zitting verklaard dat zij het woord haten verschrikkelijk vinden en niet passend in de sfeer van deze school, waar iedereen met respect met elkaar om dient te gaan. Zij wilden dat de kinderen hun uitspraken zouden terugnemen en hun excuses daarvoor zouden aanbieden. Zij hebben de kwestie 's middags ingebracht in de teamvergadering en vervolgens met de heer *algemeen directeur* gebeld. De heer *algemeen directeur* was onderweg toen hij het telefoontje kreeg. De heer *leerkracht* en mevrouw *intern begeleider* waren, zo heeft de heer *algemeen directeur* ter zitting verklaard, tegenover hem dermate emotioneel (hij voelde de tranen bij wijze van spreken door de telefoon heen komen) dat hij meende direct maatregelen te moeten treffen. Hij heeft hen daarom gezegd de beide kinderen eerst maar eens een paar dagen apart te zetten. Dan kon hij de zaak ondertussen onderzoeken. Waar hij in de latere berichtgeving over de maatregel spreekt over dat ook de veiligheid van de leerkrachten in het geding is, doelde hij, zo heeft hij ter zitting verklaard, op het feit dat in de voorafgaande periode enkele invallers in deze groep kopje onder zijn gegaan.

Op woensdag heeft de heer *leerkracht* nogmaals in het bijzijn van mevrouw *intern begeleider* met de kinderen van klagers gesproken en getracht hen er toe te bewegen hun uitspraken in te trekken en hun excuses in te trekken. Toen de kinderen dat niet deden, is hen gezegd dat zij de volgende dag in een andere groep geplaatst zouden worden. Mevrouw *intern begeleider* heeft ter zitting verklaard dat, wanneer de kinderen wel zouden hebben toegegeven, de maatregel niet zou zijn uitgevoerd.

De teamvergadering heeft besloten tot deze maatregel, omdat, volgens de verklaring van mevrouw *intern begeleider* ter zitting, door het intrekken van de toestemming van de ouders niet meer volgens het in april opgestelde plan aan het pedagogisch klimaat gewerkt kon worden.

Mevrouw *intern begeleider* heeft de maatregel woensdagochtend telefonisch aan mevrouw H. meegedeeld. Mevrouw H. heeft daartegen direct geprotesteerd, maar heeft het gesprek afgebroken om de zaak even te laten bezinken. Zij heeft gezegd dat ze later graag even terug zou bellen. De heer L. heeft woensdagochtend vroeg met de heer *algemeen directeur* gesproken en van hem vernomen dat de kinderen apart gezet zouden worden. Aan beide klagers is niet uitgelegd waarom de school zich genoodzaakt zag deze maatregel te nemen.

Mevrouw H. was overrompeld door de telefonische mededeling van mevrouw *intern begeleider*. Zij heeft even later inderdaad teruggebeld. Het bleek echter niet mogelijk mevrouw *intern begeleider* te pakken te krijgen. Zij is toen naar school gegaan, waar de kinderen net uitgingen. Alleen *Z* en *A* waren nog binnen, in gesprek met de heer *leerkracht* en mevrouw *intern begeleider*. Mevrouw H. was verbijsterd dat dit gesprek plaatsvond, terwijl zij nog juist daarvoor tegenover mevrouw *intern begeleider* geprotesteerd had. Ook de heer en mevrouw L. hebben hun ongenoegen over de gang van zaken woensdagmiddag na schooltijd direct aan de heer *leerkracht* en mevrouw *intern begeleider* kenbaar gemaakt.

Beoordeling

De Commissie stelt vast dat de bestaande spanningen in groep 8 -die juist in de afgelopen periode redelijk onderdrukt waren door wekelijkse gesprekken met subgroepjes en individuele leerlingen- op maandagmiddag 23 mei 2011 geëscaleerd zijn door het gesprek dat de heer *leerkracht* in de groep op gang bracht over een voorval tijdens de ochtendpauze. De kinderen werden uitgenodigd zich vrij en eerlijk (tegenover elkaar) uit te spreken. Aan *A* werd later gevraagd wat ze bedoelde met haten, zou die leerling nog bij haar mogen komen staan? Vervolgens werden de uitlatingen die de kinderen op die instigatie deden hen als volstrekt ontoelaatbaar en met verstrekkende gevolgen hebbend aangerekend. Daarbij zijn *A* en *Z* (beiden bij het bewuste voorval slechts passief betrokken) helemaal over één kam geschoren, terwijl de uitspraken van *Z*, zoals die door de heer *leerkracht* ter zitting zijn weergegeven, (doe toch niet altijd zo moeilijk, het was toch maar een grapje) naar het oordeel van de Commissie geenszins als ontoelaatbaar bestempeld kunnen worden. Ook aan het woord haten kan naar het oordeel van de Commissie in het hedendaags tijdsbestek en taalgebruik niet een dermate zware uitleg gegeven worden, als de heer *leerkracht* en mevrouw *intern begeleider* daar aan gegeven hebben.

De Commissie twijfelt niet aan de goede intenties van de heer *leerkracht* om er hard aan te werken om met de groep de eindstreep te halen, maar moet toch vaststellen dat hij zich duidelijk verslikt heeft in zijn pogingen om elke rimpeling glad te strijken. Met name zijn aanpak van het, naar hij ter zitting verklaard heeft, op zich onbeduidende, maar door de tweeling als erg emotioneel opgevatte, incident heeft duidelijk totaal verkeerd uitgepakt. Het wankele evenwicht in de groep werd volstrekt verstoord door de leerlingen over en weer vrijuit hun mening te laten roepen. De Commissie constateert in dit handelen een gebrek aan professionaliteit.

Het gesprek is kennelijk danig uit de hand gelopen, ook al heeft de heer *leerkracht* ter zitting verklaard dat hij het goed heeft begeleid en afgerond, want juist de daardoor bij de heer *leerkracht* en mevrouw *intern begeleider* opgeroepen en tegenover de heer *algemeen directeur* geuite emoties waren voor deze reden om directe maatregelen te suggereren.

Het besluit om *Z* en *A* vanaf 26 mei buiten de groep te plaatsen is op dinsdagmiddag in de teamvergadering genomen. Op die dinsdag kwam ook de klacht van de familie L. binnen bij de schoolleiding. De school had daarom extra alert moeten zijn en had zeker niet mogen volstaan met het kortweg mededelen van de genomen beslissing en al helemaal niet met een kort telefoontje onder schooltijd naar klagers, terwijl tegelijkertijd op school aan de kinderen werd voorgehouden dat zij hun uitspraken moesten terugnemen en excuses aanbieden en toen zij dat niet wilden, dat zij nu in een andere groep geplaatst werden.

De maatregel, de aard ervan (geen sanctie ?) en de aanleiding ertoe had duidelijk uitgelegd moeten worden. Het al of niet bestaande verband tussen de maatregel en het opzeggen van de toestemming voor het voeren van gesprekken met de kinderen en/of het gebeuren op maandag 23 mei 2011 had aan klagers duidelijk gecommuniceerd moeten worden.

De mededeling van mevrouw *intern begeleider* dat de maatregel niet geëffectueerd zou zijn, als de kinderen hun excuses zouden hebben aangeboden, komt de Commissie niet

helemaal begrijpelijk voor in het licht van de motivering van de maatregel als "in verband met de sociale veiligheid van zowel leerlingen als leerkracht en genomen als time-out om tot een volledig beeld te komen inzake de groepsproblematiek" , terwijl de maatregel ook, wederom volgens zeggen van mevrouw *intern begeleider*, genomen zou zijn, omdat er niet meer gewerkt kon worden volgens het pedagogisch plan van april 2011, nu de ouders schriftelijk en per e-mail hadden laten weten dat zij hun toestemming voor de gesprekken introkken.

De Commissie stelt vast dat, op voordracht van de casus door de heer *leerkracht* en mevrouw *intern begeleider*, in de teamvergadering van dinsdag 24 mei 2011 een pedagogisch verkeerde beslissing genomen is en dat het daarbij aan corrigerend optreden door de schoolleiding, in casu de *schoolleider*, heeft ontbroken.

De Commissie acht de klacht dan ook gegrond.

III. Het oordeel van de Commissie

De Commissie verklaart de klacht gegrond.

IV. Advies aan het bevoegd gezag

In de door beide partijen erkende, al lange tijd bestaande moeilijke situatie van de huidige groep 8 is door de school in de voorbije tijd regelmatig goed geïnvesteerd middels trainingen, inzet van schoolmaatschappelijk werk en dergelijke en ook dit jaar nog door de gesprekken die sinds april 2011 met een aantal kinderen hebben plaats gevonden. Dit heeft bevredigende resultaten gehad. Toch is helemaal aan het eind van de rit de zaak toch nog volstrekt uit de hand gelopen, waardoor twee leerlingen hun basisschool periode niet op een behoorlijke wijze hebben kunnen afsluiten. De Commissie heeft een belangrijke oorzaak van dit onfortuinlijke gebeuren gevonden in de diffuse invulling van het leiderschap binnen De *S*.

De maatregel om *Z* en *A* buiten de groep te plaatsen is genomen in de teamvergadering van dinsdag 24 mei 2011. De commissie heeft niet kunnen vaststellen wie degene is, die deze beslissing van het team heeft gesanctioneerd. Door uit te gaan van teamverantwoordelijkheid ontstaan onduidelijkheden over de onderscheiden bevoegdheden van teamleden en hebben bezwaarden geen duidelijk aanspreekpunt waartoe zij zich kunnen wenden met hun klachten.

De Commissie adviseert het bevoegd gezag daarom zorg te dragen voor een duidelijke invulling van het leiderschap op De *S*.

Aldus gegeven op 18 juli 2011 door mr. F.J. Agema, voorzitter, mr. F.E. Kronemeijer en drs. E.J. Woortman, leden, in tegenwoordigheid van mr. M. Mulder-Das, secretaris.

